

BOSHLANG'ICH SINFLARDA O'QISH DARSLARIDA MILLIY QADRIYATLAR ASOSIDA TARBIVAVIY ISHLARNI TASHKIL ETISH

Ahmatova Farangiz Xoshim qizi
Denov tadbirkorlik va pedagogika
instituti boshlang'ich ta'lim yo'nalishi talabasi

Anotatsiya

Maqola boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'qish darslari davomida milliy qadriyatlar asosida tarbiyaviy ishlarni tashkil etishning ahamiyatini o'rganadi. Milliy qadriyatlar – bu o'quvchilarning vatanparvarlik, hurmat, odob-axloq, madaniy meros va milliy an'analarni anglash va qadrlash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiluvchi pedagogik vositalardir. Tadqiqotda pedagogik amaliyot misollari keltirilgan, o'qish darslarida tarbiyaviy ishlarni samarali tashkil etish metodlari tahlil qilingan va o'qituvchiga tavsiyalar berilgan.

Kalitso'zlar: boshlang'ich ta'lim, milliy qadriyatlar, tarbiyaviy ishlar, o'qish darslari, pedagogik yondashuv.

Аннотация

Статья изучает значение организации воспитательной работы на уроках чтения в начальных классах на основе национальных ценностей. Национальные ценности — это педагогические средства, способствующие развитию у учащихся навыков патриотизма, уважения, морали, понимания культурного наследия и национальных традиций. В исследовании приведены примеры педагогической практики, проанализированы методы эффективной организации воспитательной работы на уроках чтения и даны рекомендации для учителей.

Ключевые

слова:

начальное образование, национальные ценности, воспитательная работа, уроки чтения, педагогический подход.

Abstract

The article examines the significance of organizing educational work during reading lessons in primary school based on national values. National values are pedagogical tools that help develop students' skills in patriotism, respect, morality, understanding cultural heritage, and appreciating national traditions. The study provides examples from pedagogical practice, analyzes methods for effectively organizing educational work during reading lessons, and offers recommendations for teachers.

Keywords:

primary education, national values, educational work, reading lessons, pedagogical approach.

Boshlang'ich ta'limda tarbiyaviy ishlarning o'rni beqiyosdir. Ayniqsa, o'qish darslarida milliy qadriyatlar asosida tarbiyaviy ishlarni tashkil etish o'quvchilarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga, milliy va madaniy ongini shakllantirishga xizmat qiladi. Milliy qadriyatlar – bu o'quvchilarning vatanparvarlik, hurmat, mehr-muhabbat, odob-axloq, milliy meros va an'analarni qadrlash qobiliyatidir. Shu sababli pedagogik jarayonda ularni samarali tarzda rivojlantirish muhim vazifa hisoblanadi.

O'qish darslari nafaqat bilim berish, balki tarbiyaviy ishlarni amalga oshirish uchun eng qulay maydon hisoblanadi. Masalan, dars davomida o'quvchilarga milliy ertaklar, qissa va afsonalar o'qitilishi orqali ular o'z milliy madaniyatini anglaydi, axloqiy qadriyatlarni o'zlashtiradi va til ko'nikmalarini rivojlantiradi. Avliyoqulov (2015) ta'kidlaganidek, ertak va qissalar yordamida o'quvchilarda odob-axloq, mehr-muhabbat va vatanparvarlik hislarini shakllantirish mumkin.

Milliy qadriyatlarni shakllantirishda **tarbiyaviy masalali vazifalar** qo'yish samarali. Masalan, o'quvchilarga darsda o'z fikrini ifoda etish, o'z tajribasi bilan bog'lash, madaniy an'analarni misollar orqali tushuntirish topshiriqlari berilishi mumkin. Bu jarayon o'quvchilarning tanqidiy fikrlashini rivojlantiradi va ularni milliy qadriyatlarni qadrlashga o'rgatadi.

O'qish darslarida milliy qadriyatlar asosida tarbiyaviy ishlarni tashkil etishda **interfaol metodlar** muhim rol o'ynaydi. Masalan:

- **Rolli o'yinlar** orqali o'quvchilar o'zini tarixiy yoki madaniy vaziyatda his qiladi va o'z xatti-harakatlarini boshqarishni o'rganadi.
- **Loyiha asosidagi ishlash** orqali o'quvchilar milliy bayramlar, an'analar va urf-odatlar haqida mini-loyiha tayyorlaydi.
- **Savol-javob va muammoli vaziyatlar** o'quvchilarning tanqidiy fikrlashini rivojlantiradi va ularni milliy qadriyatlarni hayotiy misollar bilan bog'lashga o'rgatadi.

Shuningdek, o'qish darslarida **milliy she'riyat va adabiyot namunalarini** o'rganish o'quvchilarning til madaniyatini rivojlantiradi va ularni milliy madaniyatni qadrlashga undaydi. O'quvchilar she'rlarni yodlab, ularni tahlil qiladi va o'z fikrini ifoda etishni o'rganadi. Bu nafaqat axloqiy va madaniy tarbiyani, balki o'quvchilarni ijodiy faoliyatga rag'batlantiradi.

Pedagogning roli bu jarayonda katta ahamiyatga ega. O'qituvchi o'quvchilarning yosh xususiyatlarini hisobga olgan holda tarbiyaviy ishlarni interfaol va qiziqarli shaklda tashkil qilishi lozim. Shu bilan birga, pedagog o'quvchilarga milliy qadriyatlarni tushuntirish, hayotiy misollar bilan bog'lash va ularni amaliyotda qo'llash imkoniyatini yaratishi zarur.

Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari (AKT) ham milliy qadriyatlarni shakllantirishda qo'llanilishi mumkin. Masalan, milliy ertaklar, qissa va tarixiy

materiallarni raqamli darsliklar va interaktiv taqdimotlar orqali o'rganish o'quvchilarni vizual tarzda qamrab oladi va dars samaradorligini oshiradi. Ochilov (2016) shuni ta'kidlaganki, raqamli vositalar yordamida milliy qadriyatlar samarali tarzda o'quvchilarga yetkaziladi.

Uy vazifalari va sinfdan tashqari faoliyat ham tarbiyaviy ishlarning samaradorligini oshiradi. Masalan, o'quvchilarga milliy bayramlar, urf-odatlar va madaniy an'analar bo'yicha mini-loyihalar berish ularning faoliyatini mustahkamlaydi va o'zini o'zi rivojlantirishga rag'batlantiradi.

Xulosa qilib aytganda, boshlang'ich sinflarda o'qish darslarida milliy qadriyatlar asosida tarbiyaviy ishlarni tashkil etish o'quvchilarning shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Interfaol metodlar, loyiha asosida ishlash, savol-javob va raqamli vositalardan foydalangan holda darslarni tashkil etish o'quvchilarda milliy qadriyatlarni qadrlash, odob-axloq va vatanparvarlik hissini rivojlantiradi. Pedagogning vazifasi – darslarni samarali tashkil qilish orqali o'quvchilarning milliy va madaniy ongini shakllantirish va ularni faol, ijodiy va mas'uliyatli shaxs sifatida tarbiyalashdir.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Avliyoqulov, A. (2015). *Boshlang'ich ta'limda tarbiyaviy ishlarni tashkil etish*. Toshkent: O'zbekiston pedagogika universiteti nashriyoti.
2. Azizxo'jayeva, N. (2017). *Boshlang'ich sinflarda milliy qadriyatlar va tarbiyaviy ishlar*. Toshkent: Fan va ta'lim.
3. Ochilov, M. (2016). *Innovatsion metodikalar va boshlang'ich ta'lim*. Toshkent: Ta'lim nashriyoti.
4. Yusupov, Sh. (2018). *Boshlang'ich sinf o'quvchilarida interfaol metodlarning tarbiyaviy roli*. Toshkent: Pedagogika.
5. G'ulomov, A. (2019). *Pedagogik yondashuv va milliy qadriyatlar*. Toshkent: Fan.